

La gran política de la pantalla petita

L'emissió de la tercera temporada de dues magnífiques sèries de televisió, ambdues amb bona acollida crítica i de públic però ben diferents en el seu plantejament ètic i estètic, la nord-americana 'House of cards' i la danesa 'Borgen', serveixen per demostrar que l'alta política i els seus tripijocs proveeixen la petita pantalla de material dramàtic d'alt voltatge.

El primer capítol de la tercera temporada de *House of cards* comença amb una imatge de la comitiva presidencial dels Estats Units arribant en algun indret rural. El president, Frank Underwood, posa peu a terra i camina tot sol, sense escortes, fins a arribar a un modest cementeri, on hi ha la tomba de son pare. En veu alta, Underwood recorda la grisa i fracassada existència del seu parent i que al soterrar del seu progenitor tan sols acudí ell. "Al meu soterrar, la gent haurà de fer cua", etziba, uns segons abans de traure's la titola i pixar la làpida amb un posat d'íntima satisfacció.

Als molts seguidors de la sèrie, aquesta actitud fatxenda i teatral de l'ambiciós Underwood, encarnat per un Kevin Spacey desfermat, no els sorprèn. Abans l'han vist mentint, manipulant, fent xantatge i eliminant qualsevol obstacle que s'interposava en el seu camí a la presidència. Sense miraments ni

escrúpols. Xafant cadàvers. En una impactant escena de la segona temporada, l'aleshores congressista se cita en una estació de metro amb una jove periodista amb la qual manté relacions sexuals i intercanvia informació. Underwood l'espera en un racó fosc. Després d'una breu conversa, l'home empeny la jove al pas del tren. Ho fa en una zona cega a les càmeres. Fredament, sense mostrar cap tipus d'emoció. En uns altres casos, seran els seus lacais els que faran la sanguinolenta neteja.

Un terrorífic camí d'un maquiavellisme extrem recorregut de la mà de la seua no menys ambiciosa esposa, Claire Underwood –una majestuosa Robin Wright– amb la qual manté una curiosa relació sostinguda per l'ambició compartida i un acord explícit de promoció mútua. Un itinerari amb la pudor de fons dels cadàvers –metafòrics i reals– que l'arrogant parella ha deixat enrere.

La sèrie, produïda pel canal de *streaming* Netflix, i promoguda pel quasi sempre suggestiu realitzador cinematogràfic David Fincher (*La xarxa social*, *Zodiac*, *Fight Club*), director també d'alguns capítols, se sosté sobre una mirada hiperbòlica a la política amb majúscula. Un espectacle amb qualitats cinematogràfiques –si és que encara té sentit dir-ho així– on la política està al servei d'una història fascinant i on la versemblança té més a veure amb els mecanismes de funcionament institucional i partidari que amb la psicologia i les accions dels personatges. El públic i els nombrosos premis de la sèrie, incloent-hi els globus d'or a Spacey i Wright, avalen aquesta arriscada aposta. Ningú no imagina Bill Clinton o George Bush Jr empenyent una periodista a les vies del tren. Poc importa davant la potència de la història.

House of cards té la seua gènesi en una miniserie homònima de la BBC, basada

en una novel·la d'un antic assessor del Partit Conservador, Michael Dobbs, que oferia una visió més agra i fosca de la política. Un plantejament allunyat del clàssic britànic *Sí, ministre*, una sèrie molt popular emesa en el seu moment per TV3, i que tingué continuació amb *Sí, primer ministre*. Aquestes produccions llançaven una mirada crítica però irònica, sense grans excessos, sobre l'alta política de la Gran Bretanya i la difícil relació entre els buròcrates i els polítics que volen introduir canvis en l'administració. Sota l'humor de pinzell fi hi havia càrregues de profunditat, però el to no tenia res a veure.

Ben mirat, aquesta visió amable, d'acidesa controlada, és la que amarava *L'Ala Oest (de la Casa Blanca)*, una sèrie mítica emesa entre 1999 i 2005, protagonitzada per Martin Sheen i escrita per Aaron Sorkin, que contava els triplics de l'immoble amb més concentració de poder de l'univers conegut però des d'una visió gairebé idealitzada, farcida de personatges ambiciosos però, en el fons, constructius, positius, amb una certa intenció de canviar el món. Fins l'arribada de *House of cards*, la sèrie de referència sobre el funcionament de l'alta, altíssima, política nord-americana.

Ni *Political animals*, on Sigourey Weaver interpreta un personatge inspirat en Hilary Clinton, ni *Scandal*, amb un president dels Estats Units entre els secundaris, ni tampoc *Veep*, que conta en clau de comèdia les peripècies d'una vice-presidenta interpretada per l'efervescent Julia Louis-Dreyfus, han arribat, entre d'altres, a l'impacte de la sèrie de Fincher. I menys encara, al seu nivell de despietat i corrosió moral. Tan sols una producció ambientada en un altre nivell de l'administració, la ciutat de Xicago i el seu alcalde, la tremenda *Boss*, es pot comparar a *House of cards* en el seu dibuix feréstec de la política nord-americana. *Boss*, protagonitzada per un colèric Kesley Grammer, el famosíssim psiquiatre esnob de la comèdia *Frazer*, conta la història d'un alcalde, Tom Kane, en decadència física. Un individu corrupte, manipulador, egòlatra, una ment obtusa i malaltissa que defensa de manera aferissada el seu poder a costa d'acumular cadàvers, subornar, amenaçar i corrompre. Un personatge tan nauseabund que gairebé converteix Rita Barberà en una entrançable anciana.

Una sèrie ben articulada i interpretada, trenada amb habilitat, amb alguns episodis brillants, però tan àrida i difícil de contemplar que fou cancel·lada abans de produir la tercera temporada. Els seus impulsors, entre ells el realitzador Gus Van Sant, oblidaren que, fins i tot a l'hora de caracteritzar els dolents més dolents, convé introduir algun element empàtic per al telespectador. Grammer, almenys, revitalitzà la seua carrera professional i se'n dugué un Globus d'or a casa per aquell polític demencial i passat de rosca.

La visió nòrdica. L'altra sèrie del moment sobre el particular –la política contemporània d'alts vols– no prové dels Estats Units ni de Gran Bretanya, sinó de Dinamarca. Impulsada per un danès d'origen britànic, Adam Price, per a la cadena pública Danmarks Radio, *Borgen* (el terme col·loquial per denominar el palau de Christianborg, seu de l'oficina del primer ministre), conta l'ascens fins a ser cap de Govern de Birgitte Nyborg, interpretada per Sidse Babett Knudsen, gràcies a una crisi del partit rival en el Govern i a una cadena de dimissions.

Tot i que *Borgen*, una de les sèries preferides de la candidata de Compromís a la presidència de la Generalitat, Mònica Oltra, no defuig els elements dramàtics o dramatitzats (en un dels episodis se suïcida un personatge sotmès a xantatge), la seua manera de presentar la política és més naturalista, més real, menys sobreactuada que en *House of cards*. I els conflictes són molt propers per a l'espectador i molt versemblants des del punt de vista d'algú que haja tingut alguna relació amb la política: l'estreta i viciada relació amb els polítics i els periodistes, les intrigues de saló, les tensions internes i externes dels partits, el desgast de les relacions i la vida familiar, formen part de les diferents trames de la sèrie.

I els conflictes de caire ideològic també són més propers a un espectador europeu que els que apareixen a les sèries anglosaxones. La tercera temporada de *Borgen* planteja una qüestió interessant i candent, en aquell sentit: Nyborg, després de deixar la política durant un parell d'anys, torna a l'activitat motivada pel desacord amb el seu partit: els Moderats pacten, malgrat estar en l'oposició, una controvertida llei d'immigració. L'antiga primera ministra sondeja el seu succe-

En primer terme, Sidse Babett Knudsen.

sor, que li barra la tornada. Davant aquesta negativa, Nyborg li discuteix el liderat en un congrés. Perd, per un estret marge. I decideix muntar un nou partit que s'ha de nodrir, necessàriament, d'alguns dels seus companys moderats, i dóna pas a l'inevitable joc d'aliances i lleialtats, de contradiccions i decisions importants a prendre. Un procés que es narra amb una considerable versemblança i, cosa encara més cridanera, amb mecanismes i comportaments que semblen projectables a qualsevol sistema democràtic de l'Europa occidental, incloent-hi, és clar, el nostre. La interpretació de Sidse Babett Knudsen, que alguns coneixen pel seu paper d'actriu políticament fanatitzada de *1864*, una altra de les grans sèries exportades per Dinamarca, i de la resta del repartiment, sostenen una producció d'impecable factura que ja s'ha vist en 60 països i que al país nòrdic ha reunit davant la pantalla audiències equivalents al 40% de la població. Potser els diàlegs no són tan brillants com a les sèries d'Aaron Sorkin, per posar un cas, però tenen una naturalitat que s'adiu millor amb el to general de la narració.

A l'Estat espanyol, l'únic precedent de sèrie dramàtica centrada en la política contemporània és tal vegada *Crematorio*, basada en la novel·la homònima de Rafael Chirbes i que narra la corrupció i la degradació moral i institucional d'un indret que s'assembla molt a un municipi costaner del País Valencià. De l'alta política, a penes algunes incursions en l'episodi del 23-F. I no deu ser perquè el temps que vivim no és prolífic en arguments susceptibles d'una gran producció ben feta i de projecció internacional. Un petit país nòrdic ha demostrat que és possible.

Xavier Aliaga